

Beszámoló a Táplálkozás és Különleges Táplálkozási Célú Élelmiszerek Codex Bizottságának (CCNFSDU) 30. üléséről

Cape Town, South Africa, 2008. november 3-7.

Előzmények: A Táplálkozás és Különleges Táplálkozási Célú Élelmiszerek Codex Bizottságának (CCNFSDU) előző, 29. ülésére 2007. november 12. - 16. között került sor, részben hasonló napirendi pontokkal. Az ülést megelőző EU koordinációs ülésen a napirendi pontok vonatkozásában a kompetenciák megosztása az EU és tagállamai között tisztázódott, és az EU kompetenciába tartozó kérdések többségében a közös álláspontok előzetesen egyeztetésre kerültek, de egyes témákban további egyeztetések látszottak szükségesnek a helyszínen. A tagállami kompetenciába tartozó napirendi pontoknál is törekvés volt az álláspontok lehetőség szerinti összehangolására.

Ülés témája: A Táplálkozás és Különleges Táplálkozási Célú Élelmiszerek Codex Bizottság (CCNFSDU) 30. ülésének a napirendi pontjaiban szereplő tervezetek megvitatása a kidolgozás alatt álló dokumentumok mielőbbi elfogadása érdekében, valamint az új munkákra vonatkozó vitaanyagok megtárgyalása.

Legfontosabb felvetések, kérdések:

A CCNFSDU 30. ülésén szereplő 12 napirendi pont vonatkozásában a következő témakörök megvitatására került sor.

1. napirendi pont:

A napirend elfogadása

A napirend néhány módosítással került elfogadásra, úgymint a 9. és 10. (a). napirendi pont együttes tárgyalása, mivel mindkettő az alultáplált csecsemőknek és kisgyermekeknek szánt élelmiszerekre vonatkozó új előírások javaslataival foglalkozik; az étrendre, fizikai aktivitásra és egészségre vonatkozó WHO Globális Stratégia alkalmazásához kapcsolódó kérdések megtárgyalása a 10. napirendi pontban.

2. napirendi pont:

Matters referred to the Committee by the Codex Alimentarius Commission and/or other Codex Committees

A Codex Alimentarius Bizottságtól és/vagy egyéb Codex Bizottságoktól a Táplálkozás és Különleges Táplálkozási Célú Élelmiszerek Codex Munkabizottsághoz utalt ügyek

- A csecsemőknek és kis gyerekeknek szánt por alakú tápszerekre vonatkozó higiéniai gyakorlat kódjának tervezetét elfogadták, ugyanakkor a csecsemőknek és kis gyerekeknek szánt élelmiszerek higiéniai gyakorlatára vonatkozó javasolt nemzetközi kódot (CAC/RCP 21-1979) visszavonták. Az utóbbi számos olyan termék mikrobiológiai előírásait tartalmazta, amelyek az új kódban nem szerepelnek. Ezen kívül a csecsemőknek és kis gyerekeknek szánt feldolgozott kiegészítő élelmiszerek útmutatója (CAC/GL 08-1991) hivatkozik az érvénytelenített kódra. Ezt az ügyet az Élelmiszer Higiéniai Codex Bizottsághoz utalják.
- Az anyatej-helyettesítő tápszerek és a csecsemőknek készült speciális gyógyászati célra szánt tápszerek analitikai módszereinek felülvizsgálatára és módosítási javaslattételre létrehozott elektronikus munkacsoport elkészítette a jelentését. Több

összetevő esetében nem lehetett egyértelmű kritériumot találni arra, hogy a Codex III típusú módszerek közül milyen alapon kell kiválasztani egyet, amely Codex II típusú módszerként (referencia módszer) szolgál. A jelentésben lévő módszer javaslatokat továbbítják az Analitikai és Mintavételi Módszerek Codex Bizottsághoz (CCMAS) jóváhagyásra és beépítésre a javasolt analitikai és mintavételi módszerek Codex Standardba (CODEX STAN 234), valamint kéri a javaslatot a Codex II típusú módszerek kiválasztásához. A jelentésben lévő megjegyzésekből látható, hogy a szóban forgó termékekre vonatkozó Codex Standardban (CODEX STAN 72-1991) lévő előírások további tisztázása szükséges több vitamin esetében a vitaminformákra vonatkozóan, és a vitaminok kifejezésének egységét illetően. Emiatt szükséges lehet az elektronikus munkacsoport ismételt megalakítása, de ennek eldöntésére a CCMAS válasza után kerül sor.

3. napirendi pont:

Guidelines for the Use of Nutrition Claims: Draft Table of Conditions for Nutrient Contents (Part B Containing Provisions on Dietary Fibre) (at Step 7)

Útmutató a tápanyag-összetételre vonatkozó állítások használatához: Táblázat tervezet a tápanyagtartalmakra vonatkozó feltételekről (B rész az élelmi rostra vonatkozó előírásokról)

Egy FAO/WHO szakértői csoport 2007-ben publikálta a tudományos ismeretek aktualizálását a szénhidrátoknak az emberi táplálkozásban játszott szerepéről, és ez a felkérésnek megfelelően az élelmi rost definíciójának javaslatát is tartalmazta. Ez a definíció jóval szűkebb kört jelölt meg, mint a korábbi Codex javaslat, de a 2007-es CCNFSDU ülés óta publikált új munkák figyelembe vételével a szakértői csoport képviselője ezen az ülésen egy alternatív megfogalmazást javasolt az élelmi rost definíciójára, annak érdekében, hogy egyetértés jöhessen létre. A legvitatottabb kérdés a nem emészthető, 3-9 monomer egységből álló oligoszacharidoknak (NDO) az élelmi rost definícióba való beillesztése, ill. kizárása volt. A szakértői csoport ezen oligoszacharidok kizárását javasolta, mivel az élelmi rost általában a következő tulajdonságokkal rendelkezik: csökkenti a tranzit időt és növeli a salakanyag mennyiségét; a vastagbél mikroflórája számára fermentálható, csökkenti a vér összes és/vagy LDL koleszterin szintjét; csökkenti az étkezés utáni vér-glükóz és/vagy inzulin szinteket. Ugyanakkor a nem emészthető oligoszacharidokra (NDO) vonatkozóan nem találtak meggyőzőnek a bizonyítékokat arról, hogy szignifikáns hatásuk lenne a tranzit időre vagy a salakanyag mennyiségére, a vér lipidekre egészséges egyéneknél, vagy a vér-glükóz vagy inzulin kontrolra. Ezek az oligoszacharidok azonban fermentálhatók, így fontos szénhidrátok lehetnek egyéb egészségügyi vonatkozásban, sajátságos tulajdonságokkal, emellett sokan közülük a nyers növényi élelmiszerek élelmi rost frakciójával szorosan összekapcsolódva fordulnak elő. A WHO szakértők szerint saját jogukon kellene elismerni ezeket, de nem élelmi rostként. A vita azzal zárult, hogy a fenti oligoszacharidoknak az élelmi rost definícióba való beviteléről szóló döntést nemzeti hatáskörbe utalták.

A fizikai, kémiai vagy enzimes módszerekkel nyers élelmiszerekből kinyert, valamint a szintetikus szénhidrát polimerek bevétele a rost definícióba szintén vitatott volt, mivel többen úgy vélték, hogy ez a növényi élelmiszerek fogyasztására vonatkozó táplálkozási ajánlásokat gyengítheti. A megállapodás szerinti definíció tartalmazza végül is ezeket, de csak abban az esetben, ha az egészségre gyakorolt kedvező fiziológiai hatást általánosan elfogadott tudományos bizonyítékokkal bemutatják a kompetens hatóságnak.

A "élelmi rost forrás" és az "élelmi rostban gazdag" állítás feltételeként a 100 g-ra és 100 kcal-ra vonatkozó értékek elfogadásra kerültek, de a folyadékokra vonatkozó külön értékek

meghatározását, valamint a napi referencia érték/adag kifejezésnél a napi referencia érték és az adag nagyságának meghatározását nemzeti hatáskörbe utalták.

Az élelmi rost analitikai módszereinek áttekintésére és a módszerek listájának aktualizálására, valamint a módszerekkel összefüggő kérdések megválaszolására egy elektronikus munkacsoport alakul.

Az élelmi rostra vonatkozó tápanyag-összetéti állítás feltételeit tartalmazó táblázat tervezet, a hozzá tartozó élelmi rost definícióval az elfogadás előtti 8. lépcsőben került.

4. napirendi pont:

Draft Advisory List of Nutrient Compounds for Use in Foods for Special Dietary Uses Intended for the Use by Infants and Young Children: Part D Advisory List of Food Additives for Special Nutrient Forms: Provisions on Gum Arabic (Gum Acacia) - Comments (at Step 6)

Csecsemőknek és kisgyermekeknek szánt különleges táplálkozási célú élelmiszerekben felhasználható tápanyag vegyületek ajánlott listájának tervezete: D rész Az élelmiszer adalékanyagok ajánlott listája speciális élelmiszerekben: Gumi arábikumra vonatkozó előírások.

A lista tartalma már elfogadásra került, egyedül a gumi arábikum fogyasztásra kész élelmiszerben megengedhető legnagyobb szintjét illetően nem született megállapodás (10 vagy 100 mg/kg). A téma megvitatása után a Bizottság egyetértett abban, hogy a 10 mg/kg-os szintet küldik el az Élelmiszer Adalékanyagok Codex Bizottsághoz jóváhagyásra, funkcióját bevonó anyagként megjelölve (vitaminok és egyéb mikro összetevők védelmére), noha ez a funkció kategória eddig még nem szerepelt az adalékanyagok listáján. Ez a gumi arábikumra vonatkozó előírás, ezzel a javasolt szinttel, a 8. lépcsőbe került.

5. napirendi pont:

Draft Nutritional Risk Analysis Principals and Guidelines for Application to the Work of the Committee on Nutrition and Foods for Special Dietary Uses at Step 7

Táplálkozási kockázat elemzési alapelvek és útmutató tervezet a Táplálkozás és Különleges Táplálkozási Célú Élelmiszerek Bizottság munkájában való alkalmazásra.

Valamennyi, az előző ülésen zárójelben maradt szövegrészre vonatkozóan sikerült végül is megállapodásra jutni.

Számos felmerült kérdést tisztázott az a hivatkozás, hogy ennek a dokumentumnak a szövegét együtt kell olvasni a "Kockázat elemzési működési alapelvek a Codex Alimentarius keretvékenységében való alkalmazásra" című dokumentummal. A táplálkozási kockázat elemzés a hagyományos élelmiszerbiztonsági kockázat elemzéssel megegyező általános megközelítést alkalmaz a túlzott bevitelre vonatkozóan. Azonban ez kiegészül egy új dimenzióval, a biológiailag nélkülözhetetlen tápanyagok és velük járó anyagok, valamint a más módon az egészség szempontjából kedvező anyagok elégtelen beviteléből eredő kockázatok figyelembe vételével.

Néhány fontos definíció, az élelmiszer mátrix hatásának megfelelő figyelembe vétele, valamint a fogyasztási mintára és a fogyasztói szokások alakulására gyakorolt hatások számba vétele tekintetében is megállapodás jött létre a megvitatás után.

A Bizottság a dokumentumot az Általános Elvek Bizottságnak jóváhagyásra és azt követően 8. lépcsőben elfogadásra javasolja.

6. napirendi pont:

Proposed Draft Recommendations on the Scientific Basis of Health Claims (at Step 4)

Javaslat tervezet az egészségre vonatkozó állítások tudományos alapjára vonatkozó ajánlásokról.

A tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állítások használatáról szóló útmutatóhoz készített melléklet tervezet az egészségre vonatkozó állítások tudományos megalapozottságához szükséges alapelveket tartalmazza.

Mivel ez nem önálló dokumentum, a Bizottság nem támogatta, hogy azok a javasolt kiegészítések belekerüljenek, amelyeket az alapidokumentum vagy a "Kormányok által alkalmazandó élelmiszerbiztonsági kockázat elemzési működési alapelvek" című dokumentum (amelyre a melléklet címében hivatkozás történik) már tartalmaz.

Fontos módosítás volt, hogy a bizonyítékként használt epidemiológiai tanulmányok jól megtervezett tanulmányok következetes egységét kell, hogy biztosítsák, és a hatósági megállapításokat és bizonyítékon alapuló táplálkozási útmutatókat is figyelembe kell venni.

a Bizottság egyetértett abban, hogy a kompetens hatóságoknak az egészségre vonatkozó állításokat újra kell értékelni, időszakosan, vagy amikor új bizonyíték felmerül.

A dokumentumot 5/8. lépcsőben benyújtják elfogadásra, mivel a 6. és 7. lépcső nem látszik szükségesnek.

7. napirendi pont:

Proposed Draft Additional or Revised Nutrient Reference Values for Labelling Purposes in the Codex Guidelines on Nutrition Labelling at Step 4

Javaslat tervezet a tápérték-jelölési célú tápanyag referencia értékek kiegészítésére vagy módosítására a tápérték jelölési Codex útmutatóhoz.

A táplálkozási referencia értékek (NRV) alapjának kiválasztásánál több támogatást kapott az ún. "egyéni tápanyag szint" (INLx), mely becsült tápanyag beviteli érték a populáció többségének (98%) szükségletét biztosítja.

Az általánosan a népességre vonatkozó NRV értékek meghatározásának módjára javasolt lehetőségek közül (különböző kor és nem szerinti csoportok értékeiből) nehéznek látszik minden vitamin és ásványi anyag esetében ugyanazt az opciót választani.

A Bizottság egyetértett abban, hogy a jelenlegi releváns FAO/WHO értékek alkotnák az NRV értékek alapját, és amire ilyenek nem elérhetők, ott más hatósági tudományos testületek újabb adatait használnák.

A dokumentum előkészítését végző elektronikus munkacsoport tovább fog dolgozni a dokumentum módosításán, az ülésen elhangzottak figyelembe vételével, és Ausztrália az NRV értékek számításaiban segít. Az "Általános alapelvek az általános népesség vitamin és ásványi anyag táplálkozási referencia értékének megállapítására" című dokumentum a 2/3 lépcsőben marad a következő ülésig.

8. napirendi pont:

Discussion Paper on the Proposal for New Work to Amend the Codex General Principles for the Addition of Essential Nutrients to Foods

Vitaanyag új munkajavaslatához a nélkülözhetetlen tápanyagok élelmiszerekhez adására vonatkozó Codex általános alapelvek módosításáról.

Az alapelvek módosítása egyrészt azért vált szükségessé, mert a lefektetett alapelveken túl az előállító megfontolásán alapuló dúsítást sem lehet kizárni. Ennek korlátozása csak biztonsági okokból vagy a fogyasztók félrevezetésének elkerülése érdekében történhet. A kockázatok figyelembe vételével a dúsítható élelmiszerek körének korlátozása, a hozzáadható tápanyagok maximum/minimum értékének meghatározása szükséges lehet. Másrészt a vitaanyag szerint az alapelvek alkalmazását a nem-hagyományos (indirekt) dúsításra is fontos lenne kiterjeszteni.

Az indirekt dúsítás (bio-dúsítás és az egyéb indirekt dúsítási módok) figyelmet érdemel, de ezt a kérdést egy külön tevékenység keretében kellene kezelni a probléma összetettsége miatt, és a vitaanyagoknak a direkt dúsításra kellene összpontosítani.

A Bizottság megállapodott abban, hogy egy elektronikus munkacsoportot hoznak létre, amely leszűkíti és a javaslatoknak megfelelően átdolgozza a vitaanyagot a következő ülésre.

9. és 10 a napirendi pont:

Discussion Paper on the Proposal for New Work to Establish a Standard for Processed Cereal-Based Foods for Underweight Infant and Young Children

Vitaanyag új munka javaslatról az alultáplált csecsemőknek és kisgyermekeknek készült feldolgozott gabona alapú élelmiszerek standardjának létrehozásáról.

Summary of the proposal to revise the Codex guidelines on formulated supplementary foods for older infant and young children

Az idősebb csecsemőknek és kisgyermekeknek készült feldolgozott kiegészítő élelmiszerek Codex útmutató javasolt módosításainak összefoglalása.

Mindkét javaslat alultáplált csecsemőknek és kisgyermekeknek szánt élelmiszerekre vonatkozó új előírásokkal foglalkozik. A csecsemő és kisgyermekkor alultápláltság sok ország népességének nagy részét érintő probléma. A megoldás keresése az indiai javaslatban egy új Standard létrehozásáról szól, míg a ghánai javaslat egy meglévő Codex útmutatóban egy új termék alcsoport kidolgozását tartalmazza, amely egy dúsító élelmiszer lenne, amivel az otthon elkészített kiegészítő (elválasztási) táplálékot lehetne tápanyagokban gazdagabbá tenni.

Egy új Standard kidolgozása hosszú időt vesz igénybe és már jelenleg is nagyszámú Standard létezik, ezért volt olyan javaslat, mely szerint jobb lenne e helyett a tervezett előírást inkább egy meglévő Standard mellékletébe tenni. Kérdéses maradt, hogy a javaslatokban szereplő termékek kereskedelmi forgalomba kerülnének, vagy csak segélyszervezetek osztanák szét, valamint az összetételi követelmények is pontosításokat igényelnek.

A Bizottság két elektronikus munkacsoport felállításában állapodott meg, melyek átdolgozzák a javaslatokat a kérdések, megjegyzések figyelembe vételével a következő ülésre.

10 b napirendi pont:

Matters Related to Consideration of the Global Strategy on Diet, Physical Activity and Health

Az étrendre, fizikai aktivitásra, és egészségre vonatkozó globális stratégia megfontolásaival kapcsolatos ügyek

A Bizottság egyetértett abban, hogy a következő ülésre háttér dokumentum készül, a nem-fertőző betegségek növelt vagy csökkent kockázatával kapcsolatos NRV értékek kidolgozásáról.

11. napirendi pont:

A következő ülés helye és időpontja

Németország, 2009. november 2-6.

12. napirendi pont:

A riport tervezet elfogadása

A riport korrekciók után elfogadásra került

Magyar hozzászólás:

3. napirendi pont:

A bővebb értelmű, a nem emészthető oligoszacharidokat is magában foglaló, rost definíció támogatása.

Lényeges események (rövid összefoglaló):

Négy Codex tervezet került az elfogadásra javasolt 8. lépcsőbe (3, 4. 5. és 6. napirendi pont).

További lépések:

- **a bizottság/munkacsoport további lépései: (lásd a napirendi pontoknál)**
- **az ÁNTSZ-re/OTH-ra háruló feladatok:**
- **az Intézetre háruló feladatok:**

A következő ülés dátuma, helye (város):

Németország, 2009. november 2-6.

Készítő:

Dr. Barna Éva

OÉTI Élelmiszerkémiai Analitikai Főosztály

Telefonszám: 476-6450

E-mail: barna.eva@oeti.antsz.hu